

Cijenjeni čitatelji,

Dana 22.siječnja pozvani smo na Dan suradnje s udrugama, Microsoft Hrvatska. Predstavili su sudionicima iz raznih udruga novi globalni program Microsoftovog softvera koji su napravili u suradnji s organizacijom Techsoup.

Dana 2.ožujka u Gradskoj knjižnici, Odjel za djecu i mlade, Trg A. Starčevića 6 govorilo se o audioknjizi *Tople priče za hladne dane* I i II dio, Sanje Pilić i Sunčane Škrinjarić. Tada je Sofija Nađvinski govorila o Jezičnom govornom poremećaju a Stanislava Leljak-Turžanski, Disleksija i upotreba novih medija u logopedskoj terapiji (CD Čitajmo zajedno).

U okviru Tjedna mozga održali smo 20. ožujka Savjetovanje u KIC-u. Predavanja su bila: prof. dr. sc. Miloš Judaš: Neurobiologija razvojne disleksije i Željka Butorac: Građa lagana za čitanje.

Dana 8.i 9. svibnja sudjelovali smo na 1. Varaždinskom sajmu za djecu i obitelj u Gradskoj športskoj dvorani Varaždin-Arena.

Dana 22. svibnja, OMV Hrvatska d.o.o. i Blitz film i video distribucija d.o.o. organiziraju humanitarnu promociju četvrtog animiranog filma *Shrek uvijek i zauvijek* (3D), te ugošćuju članove HUD-a i djecu s disleksijom. Zaista smo svi bili

oduševljeni i još jednom im se zahvaljujemo.

Predsjednica HUD-a Stanislava Leljak-Turžanski, logopedinja

Kako smo imali cijeli niz sažetaka sa XVI Europske konferencije o čitanju održane u Bragi, a uz dopuštenje autora, iskoristili smo i donosimo još nekoliko prijevoda

Socijalna kontekstualizacija: učenje čitanja uz pomoć mentora

Dannecker, Wiebke, Njemačka

Buchmann, Ulrike, Njemačka

Zajedničko čitanje uzbudljive knjige, razgovor o pojedinačnim riječima i rečenicama ili o temi priče, ili jednostavno osjećaj postignuća što razumijemo pisani tekst – to su iskustva koja mladi čitatelji trebaju doživjeti dok uče čitati. Kako se obiteljska struktura i uporaba medija uvelike promijenila posljednjih godina, ne može se podrazumijevati da svako dijete zaista i ima priliku doživjeti ova temeljna čitateljska iskustva. Prema Bettinni Hurrelmann (2004) socijalna se kontekstualizacija čitanja može smatrati najvažnijim čimbenikom koji utječe na motivaciju i učestalost čitanja. Kako je socijalna kontekstualizacija usko povezana s

obiteljskom situacijom, postavlja se pitanja kako se može kompenzirati nepovoljne uvjete.

U Hanoveru je Otto Stender prije nekoliko godina osnovao humanitarnu organizaciju Mentor. Udruga trenutno ima 800 članova, a sam se koncept uvelike proširio i u ostale dijelove Njemačke. U samom Hanoveru u projektu sudjeluje 147 škola, u kojima 1100 djece između 7 i 12 godina uči čitati uz pomoć tzv. mentora. Mentori slijede načelo učenja jedan-na-jedan. Svaki mentor tijekom pola godine jednom tjedno radi s djetetom. Gotovo sva djeca su značajno poboljšala svoje čitalačke sposobnosti i učenje općenito. Osim toga, stekli su samopouzdanje u vlastitu vještinu čitanja.

U svojoj su prezentaciji autori dali uvid u načela na temelju kojih je nastao opisan projekt te su izložili način rada i postignute uspjehe.

Čitanjem i pisanjem do razumijevanja matematičkih pojmova

Vacaretu, Ariana-Stanca, Romania

Cilj ove prezentacije bio je predstaviti načine na koje se učenike može motivirati za dubinsko učenje matematike, i to putem čitanja i pisanja, odnosno rada na tekstu. To uključuje planiranje, matematičko učenje i razvoj učenikovih sposobnosti da matematički čita, piše i izražava se. Drugim riječima, autorica je nastojala prikazati strategije, kojima je usmjeravala razmišljanje svojih učenika kako bi svladali matematičke

pojmove, te premostili razlike između matematičkog pojmova i pismene i usmene komunikacije. Podučavanje i učenje matematike je težak zadatak, ali ako se učenicima omogući dubinsko razumijevanje matematike, naučit će uživati u matematičkom razmišljanju te misliti, preispitivati i zaključivati kao matematičari.

Autorica je preko nastavnog plana, za jedan sat matematike pokazala konkretne načine na koje se može koristiti usmene i pisane tekstove i tako povećati zanimanje, zalaganje i suradnju učenika na satu matematike. Sat prikazan u ovoj prezentaciji nudi učenicima puno prilika za aktivno sudjelovanje i razmišljanje o matematičkim konceptima s ciljem njihovog razumijevanja, usvajanja i mogućnosti njihovog korištenja pri rješavanju problema. Sat je osmišljen za učenike srednje škole (stare 16 godina). U prezentaciju su uključene i primjedbe učitelja, te primjeri učeničkih radova i razmišljanja.

(prikaz radionice za učitelje)

Breen, Leonard

USA

Filozofija čitanja je šira od samog jezika i kaže da u stvaranju i razumijevanju značenja sudjeluje puno informacija prenošenih gestama, znakovima i različitim simbolima. Stoga se čini razumno pretpostaviti da će učenici koji imaju teškoće u čitanju, te vizualno orijentirani učenici, tijekom učenja upotrebljavati slike i ilustracije u udžbenicima kako bi usvojili što više informacija koristeći njima

dominantan, vizualni modalitet. Ali, to ipak nije tako! Bez uputa, poticanja i vježbe, učenici ne obraćaju pažnju na ilustracije u udžbenicima i rijetko ih koriste da bi povećali razumijevanje pratećeg teksta. Učenje putem slika i ilustracija jednako je kognitivno zahtjevno i uključuje iste mehanizme obrade informacija kao obrada teksta. Zato je korist od podučavanja učenika u uporabi drugih vizualnih ključeva dvojak: osim bolje uporabe slika u interpretaciji značenja, iste će strategije poboljšati i razumijevanje teksta.

Na ovoj su radionici sudionici mogli naučiti kako motivirati i naučiti učenike osnovne i srednje škole da koriste ilustracije u udžbenicima i na taj način upotrijebe svoje postojeće znanje, bogate rječnik i putem ilustracija usmjeravaju daljnje čitanje. Učitelji su mogli naučiti kako napraviti radni list koji će pomoći učenicima da koriste vizualne ključeve na slikama i ilustracijama u određivanju i predviđanju teme teksta, važnih poglavlja i osnovnih pojmova, prizvati svoje postojeće znanje i služiti se njime u prepričavanju teksta. Učitelji su poučeni kako zajedno s učenicima putem vizualnih informacija poboljšati razumijevanje teksta i usvajanje gradiva.

Kako zavesti čitatelja – priča o partnerstvu u čitanju

*Blazsani-Batto, Iosefina,
Rumunjska*

Kako je knjižnica ustanova koja se bavi neformalnim obrazovanjem, njezina je uloga ključna u poticanju i podupiranju cjeloživotnog učenja i

čitanja. U Rumunjskoj je tako nastao projekt kojim je suradnja između Srednje škole za umjetnost i javne knjižnice, potaknula mlade ljude na drugačije razumijevanje i razmišljanje o književnosti. Svaka dva tjedna grupa od dvanaestero učenika čitanjem je istraživala osjećaje i kulturalnu raznolikost. Čitanje je složen proces u kojem se razmjenjuju informacije. Danas je čitatelj aktivan sudionik i zato je upravo knjižnica mjesto koje nudi čitanje za odmor, bez prisile, a treba osigurati fleksibilne i raznolike aktivnosti koje će poticati čitanje. Tekstovi koji su korišteni odabrani su tako da se učenici mogu s njima povezati i upotrijebiti znanje i iskustvo koje već imaju. U opuštenoj okolini na taj način lako dolazi do spontane rasprave u kojoj učenici otkrivaju svoje interese i potrebe. Priče o hrabrosti, vjeri, pravdi i slavi, potakle su učenike na iznošenje vlastitog mišljenja i na razmišljanje, i vlastitoj ulozi i odgovornostima u društvu. Čitanjem realističnih priča poboljšana je komunikacija između učenika i učitelja te njihov odnos s roditeljima. Ovakav način rada s mladima omogućuje interakciju osobnih iskustava sa zamišljenim situacijama iz književnosti, a novonastalo iskustvo primjenjivo je u drugim kontekstima.

Tijekom ovog programa učenici su naučili kako koristiti svoja stara iskustva u stvaranju novih, te procijeniti svoju aktivnost na kraju svake radionice. Osim toga, postali su svjesni da je čitanje u slobodno vrijeme važno za njihov razvoj i budućnost.

Sve članke prevela: Maja Kelić, prof. logoped

Suradnja HUD-a s drugim državama- Bosna i Hercegovina

Članica Udruženja za zaštitu i sigurnost djece *DjeCa* (Dječije Carstvo, Sulejmana Filipovića 8/2, Sarajevo) i voditeljica podružnice u Tuzli, Nadela Brajlović, obratila se udruzi sa zamolbom da im odobrimo da na portalu DjeCa objave nekoliko tekstova o disleksiji, jer im je želja da kroz te članke upoznaju roditelje u BiH, s disleksijom. I tako na njihovim stranicama u naslovu Teme, podnaslov Djeca, na 5 strani, našla su se dva teksta koja su u cijelosti preuzeta sa stranica HUD-a. To su Terapija disleksije i Znete li što je disleksija?, autorice Ines Galić- Jušić, prof. logoped.

Disleksija-Vodić kroz disleksiju, dispraksiju i druge teškoće u učenju

Nakladnička kuća Kigen tiskala je hrvatsko izdanje stručnog priručnika **Disleksija - Vodić kroz disleksiju, dispraksiju i druge teškoće u učenju**. Tema knjige je izuzetno važna za sve koji se u odgojnoobrazovnom i stručnom radu bave predškolskom i školskom djecom.

Britanske autorice dr. sc. Valerie Muter i dr. sc. Helen Likiermann temeljem višegodišnjeg kliničkog rada s djecom s takvim teškoćama izabrale su vrlo razumljiv, jednostavan i prikladan pristup problematici, a stručna urednica hrvatskog izdanja Željka Butorac - u suradnji s recenzenticama prof. dr. sc. Dijanom Arapović i prof. dr. sc. Mirjanom

Lenček - prilagodila je ovo izdanje svim specifičnostima hrvatskog govornog područja.

Knjiga iz nekoliko aspekata predstavlja specifične teškoće učenja i specifične jezične teškoće, teškoće vezane uz disleksiju, dispraksiju i diskalkuliju. Sadrži i upitnike uz koje samostalno možete provjeriti postoje li kod djeteta znakovi mogućeg poremećaja. Također sadrži i vježbe i upute za rad kod kuće, te poticajne sistematične modele praćenja djetetova napredovanja. Takav pristup skupu specifičnih problema od velike je pomoći i stručnim osobama i roditeljima u obrazovanju i odgoju djece s disleksijom, dispraksijom i diskalkulijom.

Kako u Hrvatskoj do sada nije bilo stručnog priručnika s uputama za prepoznavanje i adekvatan pristup teškoćama čitanja, pisanja i drugim teškoćama učenja, objavljivanje ove knjige recenzentice su ocijenile kao izuzetno važan doprinos literaturi iz područja logopedije i njezinoj grani komunikacijskih i jezičnih poremećaja i specifičnih teškoća učenja.

Priručnik se može naručiti po cijeni od 100,00 kn + troškovi poštarine na KIGEN d.o.o., Fancevljev prilaz 5, Zagreb ili na telefon: 01 66 05 151.

Erna Lojna Lihtar

Podsjetnik o aktivnostima HUD-a, u školovanju djece s disleksijom:

Hrvatska udruga za disleksiju od 2000 g., aktivno prati rad promijena u školstvu. Uključujemo se i komuniciramo s ministrom znanosti,

obrazovanja i športa, dr. Draganom Primorcem. Šaljemo mu pismene Prijedloge za prilagodbe u školskom sustavu koje će omogućiti djeci s disleksijom uspješno školovanje (Bilten br.13). **Sada 2010 g. uviđamo da su naši prijedlozi usvajani i da se školovanje djece s disleksijom kreće po našim prijedlozima.**

Zalažemo se za individualiziran pristup u nastavi. (Bilten br. 20) U redovnim osnovnim školama, prema važećoj regulativi, učenici s posebnim obrazovnim potrebama školuju se u različitim modelima i oblicima: potpuna integracija u redovnoj osnovnoj školi (čl.4, čl.6), djelomična (čl.7 i čl.10) i posebni programi pri redovnim školama (čl.12). Prilagođen program uz individualiziran pristup u nastavi imaju pravo djeca kojoj je dijagnosticirana disleksija. Ovi pozitivni školski propisi, u skladu su s međunarodno prihvaćenim dokumentima i promiču demokratsko pravo učenika s posebnim obrazovnim potrebama na kvalitetno školovanje u redovnim školama, pod istim uvjetima kao što ih imaju njihovi vršnjaci.

Hrvatska udruga za disleksiju dobila je 2009.g. donaciju od Gradskog ureda za zdravstvo, rad, socijalnu zaštitu i branitelje za projekt **Disleksija u srednjoj školi**. Educirali smo profesore u 11 strukovnih škola u koje je upisano najviše učenika sa specifičnim teškoćama učenja.

Udruga je preko svog člana bila prisutna i kod **priprema za državnu maturu**. Utjecali smo na upute za vrednovanje obrazovnih postignuća učenika s posebnim odgojno-

obrazovnim potrebama u osnovnoj školi u kojima se vodi računa i o učenicima s disleksijom, disgrafijom, diskalkulijom i dispraksijom, i obraća se pažnja na tehničku prilagodbu, prilagodbu ispitnog materijala, vrijeme trajanja ispita i ako je potrebno omogućava se osobni pomagač.

Hrvatska udruga za disleksiju pozvana je 2007.g. (Bilten br.19) na međunarodnu konferenciju pod nazivom **Jednake mogućnosti za sve u visokom školstvu**, koja je održana u Zagrebu. Kroz predavanja smo doznali da se u Europi studenti s disleksijom obraćaju uredima za invaliditet i u njima traže pomoć da bi im studiranje bilo olakšano. Istaknute osobe s područja rada za studente s invaliditetom, ukazale su na mogućnosti što stoje pred visokim učilištima u osiguranju kvalitete studiranja za studente s invaliditetom, odnosno upoznali su s dokumentima i politikom koja se primjenjuje u njihovoj zemlji pri osiguravanju jednakih mogućnosti za studente s invaliditetom.

Tako je počelo i kod nas (Bilten br. 23). TEMPUS Projekt *ISHEDS – Identification and Support in Higher Education for Dyslexic students (Prepoznavanje i podrška studentima s disleksijom u visokome obrazovanju)*
web:www.isheds.eu

Svrha je projekta osiguravanje uvjeta prema kojima studenti s disleksijom u Europi neće biti izuzeti, već će moći koristiti prednosti informacijske i komunikacijske tehnologije za napredovanje u studiju. Za poboljšanje statusa ovih studenata neophodno je razvijati bolje uvjete zakonskoga

prepoznavanja disleksije, oblike i metode za jedinstvene načine procjene, te uvjete za podršku, posebno u ljudstvu, te za razvijanje sustava samopodrške. Namjera je projekta da se ovakva podrška proširi kroz cijelu Europu.

Već sada se kod studenata počela uvažavati dijagnoza-disleksija. U Prijavnom listu za razredbeni postupak na većini fakulteta postoji pitanje:

- Postoji li potreba za prilagođenim načinom polaganja razredbenog ispita?
- Vrsta potrebne prilagodbe: uvećani tisak, prevoditelj na znakovni jezik, produženo vrijeme trajanja ispita, usmena provjera znanja, ispitni materijali na Brailleovom pismu ili nešto drugo.

Predsjednica HUD-a Stanislava Leljak-Turžanski, prof. logoped

Upoznavanje s udrugom iz Splita

Splitska udruga za osobe s disleksijom **dyxy** nalazi se u Matoševoj 29, Gradski kotar Spinut, u Splitu. Predsjednica je Meri Butirić, knjižničarka. Udruga radi kroz radionice: logopedске radionice, radionice pomoći u učenju, informatičke radionice, likovne i dramske radionice. Aktivnosti u radionicama se događaju kroz oba turnusa, kako bi se obuhvatilo što više djece. Godine 2009. tiskali su brošuru pod nazivom **dyxy- to sam ja** i namijenili je roditeljima, učiteljima i svima koji se susreću s djecom koja imaju disleksiju. Autori brošure su Vedrana Bašić, prof. logoped, Meri Butirić, prof. i Ivana Filipović- Grčić, prof. logoped.

<p>HUD Hrvatska udruga za disleksiju Kampus Borongaj (ERF) Borongajska cesta 83f 10000 Zagreb</p> <p>tel: 01/2457-000, fax: 01/2333-360 091/568-1009 (dežurstvo srijedom od 18 do 19 sati) žiro račun 2390001-1100134271 web stranica: www.hud.hr</p>	<p>BILTEN IZDAJE: Hrvatska udruga za disleksiju Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Zagreb, Kampus Borongaj, Borongajska cesta 83f Urednica: Stanislava Leljak-Turžanski, predsjednica Uredništvo: Ružica Lončar, dopredsjednica Gordana Baričević Nada Lovrić Dragica Slavić Ljiljana Petrovski Mirjana Lenček Izlazi 2 puta godišnje. Naklada 200 primjeraka.</p> <p>BILTEN JE BESPLATAN</p>
--	---